

# Spis treści

|                    |   |
|--------------------|---|
| Wprowadzenie ..... | 9 |
|--------------------|---|

## Część I – Problem Hume’a i narodziny metaetyki

|                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------|----|
| Rozdział pierwszy. Poglądy metaetyczne Davida Hume’a.           |    |
| Problem fundamentu poznania a status etyki .....                | 17 |
| Argumentacja antyracjonalistyczna a dychotomia fakt–wartość ... | 21 |
| Argument z Motywacji .....                                      | 21 |
| Argument DC ( <i>Demonstrative and Causal</i> ) .....           | 22 |
| Argument RF ( <i>Ralations and Facts</i> ) .....                | 24 |
| Argument z Reprezentacji .....                                  | 25 |
| Istnienie i przeświadczenie .....                               | 27 |

|                                                                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Rozdział drugi. Ograniczenia tradycji locke’owsko-berkeleyowskiej.                                                   |    |
| W kierunku nowej metody .....                                                                                        | 33 |
| Metoda Hume’a .....                                                                                                  | 40 |
| Strategie wyjaśniające (1): strategia genetyczna .....                                                               | 41 |
| Strategie wyjaśniające (2): strategia psychologiczna .....                                                           | 45 |
| Strategia (re)konstrukcji, czyli jak przejść prawidłowo od<br>twierdzeń o faktach do twierdzeń o powinnościach ..... | 46 |
| Podsumowanie .....                                                                                                   | 47 |

## Część II – Metaetyka w nurcie nowego realizmu i nowego pozytywizmu

|                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Rozdział trzeci. Realistyczna interpretacja filozofii empiryzmu<br>a problem statusu etyki ..... |    |
| Błąd naturalistyczny .....                                                                       | 51 |
| Przedmiot etyki .....                                                                            | 52 |
| Czym jest Argument Otwartego Pytania ( <i>Open Question</i><br><i>Argument – OQA</i> )? .....    | 54 |
| Analogia dobry–zły a epistemologia intuicjonistyczna .....                                       | 55 |

|                                                                                                            |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Sformułowanie koncepcji błędu naturalistycznego .....                                                      | 58 |
| Czym jest sąd? .....                                                                                       | 60 |
| Istnienie .....                                                                                            | 61 |
| Istnienie świata zewnętrznego a natura sądu .....                                                          | 63 |
| <i>Traktat logiczno-filozoficzny</i> , czyli punkt zerowy .....                                            | 67 |
| Reprezentacjonizm i jego ograniczenia w filozofii wczesnego<br>Wittgensteina .....                         | 68 |
| Teza DC w pierwszej filozofii Wittgensteina .....                                                          | 74 |
| Idealizm absolutny czy realizm? .....                                                                      | 76 |
| Metaetyka neopozytywistyczna .....                                                                         | 80 |
| Koło Wiedeńskie – fuzja klasycznego empiryzmu z filozofią<br><i>Traktatu logiczno-filozoficznego</i> ..... | 80 |
| Weryfikacjonistyczne kryterium sensowności .....                                                           | 83 |
| Carnap: imperatywizm .....                                                                                 | 87 |
| Ayer: ekspresywizm .....                                                                                   | 89 |

### **Część III – Próby budowania etyki opartej na doświadczeniu: Schlick i Czeżowski**

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział czwarty. Etyka jako nauka według Moritza Schlicka .. | 97  |
| Koncepcja etyki jako nauki .....                              | 98  |
| Naturalizm Schlicka .....                                     | 100 |

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział piąty. Czeżowskiego koncepcja etyki jako nauki<br>empirycznej ..... | 105 |
| Transcendentalność ocen moralnych .....                                      | 106 |
| Brentanowska koncepcja sądu .....                                            | 109 |
| Intencjonalność emocji a poznanie moralne .....                              | 112 |
| Oceny elementarne a epistemologia intuicjonistyczna .....                    | 113 |
| (Nie)pewność zdań nauki .....                                                | 114 |
| Obiektywność .....                                                           | 118 |
| Budowa teorii etycznych .....                                                | 119 |
| Czeżowski wobec Faktu Otwartego Pytania .....                                | 123 |
| Podsumowanie .....                                                           | 124 |

### **Część IV – Stare i nowe pojęcie doświadczenia – naturalizacja języka etyki**

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział szósty. Empirystyczne pojęcie doświadczenia .....                           | 127 |
| Empirystyczne pojęcie doświadczenia – próba syntezy .....                            | 128 |
| Empirystyczne pojęcie doświadczenia w filozofii Hume'a<br>a XX-wieczny realizm ..... | 132 |

|                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozdział siódmy. W kierunku nowego pojęcia doświadczenia . .                          | 137 |
| Późny Wittgenstein i upadek empirystycznej koncepcji<br>doświadczenia . . . . .       | 137 |
| Krytyka reprezentacjonizmu . . . . .                                                  | 139 |
| Krytyka atomizmu logicznego i wielość gier językowych . . . . .                       | 142 |
| Odrzucenie Tezy DC . . . . .                                                          | 144 |
| Status etyki . . . . .                                                                | 146 |
| <br>Rozdział ósmy. Naturalistyczno-pragmatystyczne pojęcie<br>doświadczenia . . . . . | 149 |
| Deweya koncepcja doświadczenia . . . . .                                              | 149 |
| Deweya krytyka empirystycznej koncepcji doświadczenia . . . . .                       | 150 |
| Naturalizowanie gier językowych . . . . .                                             | 153 |
| Konkluzje . . . . .                                                                   | 155 |
| Trudności . . . . .                                                                   | 157 |
| Zarzut pierwszy: instrumentalizm . . . . .                                            | 157 |
| Zarzut drugi – nonkognitywistyczny I . . . . .                                        | 160 |
| Zarzut trzeci – nonkognitywistyczny II . . . . .                                      | 163 |
| <br>Uwagi końcowe . . . . .                                                           | 169 |
| Bibliografia . . . . .                                                                | 173 |
| Indeks nazwisk . . . . .                                                              | 177 |